

10. תורת ארץ-ישראל

ב"אורות התורה" יש פרק מיוחד על ההכנה בין תורת ארץ-ישראל לבין תורת חרץ לארץ, המסתמך על מאמר חז"ל: "אין תורה כחורה ארץ ישראל"³³, ועוד מאמרים רבים. אין זו מלציה בעלמא. יסוד הענין הוא שהתורה היא חיים, חיוניות, האם היהודי הפרטי או הצבורי יכול להיות כמצב דומה של חיוניות בהיינו באויר ירושלים, פתח-חקה או עין-חרוד – או בהיותו בכרמלית או ברילאטמסבוג? חס ושלום! אין זה אותו אויר ואין זו אותה תורה ואין אלו אותן מצוות. אויר ארץ-ישראל הוא ציורה אלוהית, וממנו נפש רבונו-של-עולם את נשמת חיינו. כאן מקום בריאותו היסודית של שלטנו וכל ההתנויות שלנו, ודבר זה לא ניתן להשתנות. לא נוכל לרמות את עצמנו, לא את הטבע ולא את רבונו-של-עולם: אי-אפשר לקיים את אותה התורה ואותן המצוות של ארץ-ישראל באויר הקודש ובאויר הטמא של אדמה טמאה³⁴.

32. דברים א', ה'

11. פאָרן געבן, פאַרן מואב, הוואָיל משה, פאַר אַת-הַתְּנוּחָה הַזֵּאת לְאַמֵּר.

3. מדרש רבתי, בראשית, פרק ראשון, ט"ז
4. אורות התורה פרק ט"ג, שיעורים כ"ג.

וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתרורת א"י ולא חכמה כחכמת א"י

ב.

"וְהָיָה הָאָרֶץ כְּתוּרַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל" (מדרש רבה) פָּקַד דָּוִד הָיִינוּ צָרִיקִים לְחַפֵּב הַרְפָּה תוֹרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּפְחוּתָהּ אָנוּ צָרִיקִים לָהּ פְּדוּתָהּ, דָּוִד הַנְּבִילָה-וְהַמְּתִינָה, בֵּין הַזְּמַן שֶׁל הָאֶפְלָה-וְהָאוֹרֶה, הַיְאִישׁוּ-וְהַבְּנִינָה. פֶּשְׁבִילָה אָנוּ צָרִיקִים סֵם חַיִּים - הַנְּקָא מְתוּרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: אָנוּ צָרִיקִים לְהַרְאוֹת לֹא אֶת הָאֶמֶת וְהַבְּהִירוּת שֵׁישׁ פְּאוּצְרָה הָאֵלֶּיךָ, בְּדַעְתּוֹתֶיךָ וְהַגְּוֹנוֹתֶיךָ שֶׁל תוֹרַת אֶמֶת, וְאֵת הַנְּפִיָּה וְהַנְּשִׁבָּה, הַנֶּעֱמַר וְהַחֲדוּד שֵׁישׁ פְּמִצּוֹתֶיךָ הַמְּעֻשִׂיִּת, וּבְחִתּוֹרַת הַתְּלִיכוֹת הַתְּחִיִּים בְּלֵם שֶׁעַל פִּיהָ וּבְחֻמְבָּה, פֶּשְׁמָה הִיא תוֹרַת אֶמֶת וְחוֹרַת חַיִּים גַּם יְחִד, - לָזֶה צָרִיקִים אָנחנו לְטַעַם וּלְהַטְעִים טַעְמָה שֶׁל תוֹרַת מְעֻקְהָ רִיסוּרָה, וְזֶה לֹא אֶפְשֵׁר לְחַוֵּשׁ, לְהַשִּׁיג וּלְהַרְגִּישׁ, כִּי-אִם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ישיבת הנחל

Yeshivat Hakotel

תלמידי חכמים וחסידים מאת

תלמידי חכמים וחסידים מאת

זרבעו ע"פ שיחות הרצ"ה לפרשת דברים-

1. ישיבת הרצ"ה, דברים עמ' 33
- ראש הישיבה
- תורת חרץ לתורת א"י

8. דתחודשות הנשמה בארץ-ישראל

בארץ-ישראל זוכים אנו להתחדשות נשמתית. כאן, באויר הבריא שלנו, כבת חיינו, מופיע עיקר חיינו, עיקר מציאותנו. עיקר נורמוליותנו – נשמתנו הצבורית הכלל-ישראלית. יש בענין זה קריעת עובדה חשובה על-ידי בעל ה"חסד לאברהם", אחד מגדולי קודשי ישראל: כשזהויד בא בפנים הראשונה לארץ – הוא מקבל נשמה חדשה. כאופן שטחי נדמה שזה אותו הזהויד, זו טענה; נשמה חדשה באה לתוך האטמוספירה שלנו, לתוך האויר החדש שלנו, כלילה הראשון³⁵.

9. התחדשות ישראל ואורחיה

ואם נכון הדבר שאצל כל יהודי פרטי מתחדשת נשמתו כבואו לארץ, על-אחת-כמה-דומה נכון הדבר לגבי הצבור כולו, לגבי כלל-ישראל. קל להבין שבמקום הבריאות המקורית שלנו, יש התחדשות מציאות, התחדשות חיים, ומתוך-כך התחדשות התורה כולה. לכן "הואיל משה באר את התורה הזאת"³⁶ – משה מכאן את המציאות הבריאה החדשה של ישראל ואורחיה.

עם התחדשות נשמת ישראל כנסימתם לארץ, מתחדשת ומתבארת כל התורה כולה. משה רבינו מחזיל לבאר את המצב הפסיכופיזיולוגי החדש הכלל-ישראלי, ומתוך-כך מכאן את התחדשות התורה, שכן ישראל ואורחיה הם דבר אחד: גוף ישראל ונשמת ישראל. אנו יוצאים מן המדבר, ננסיים פנימה פסיעה אחר פסיעה, ומתחילים להתחלל לנשום את אוויר דארץ-ישראל, אויר הבריאותני, אויר המקוריית. אין זה כל-יכך פשוט. זו התחדשות נשמה, ולא רק של האדם הבודד, אלא של כל השישים ריבוא מירשאל. לכן, "הואיל משה באר", משה סוקר את העבר, את כל הגלגלים ואת כל הצרות שעברנו מתוך שימת לב למה שנעשה אנו עכשיו, ועל-ידי זה מתבארת ומתבררת כל התורה מחדש. לכן חומש דברים נקרא "משנת תורה"³⁷, תורה על התורה, ביאור חדש של התורה.

10. תורת ארץ-ישראל

ב"אורות התורה" יש פרק מיוחד על ההכנתה כד תורה ארץ-ישראל לכן תורת חוקן לארץ, המסתמך על מאמר חז"ל: "אין תורה כמות ארץ ישראל"³, ועוד מאמרים רבים, אין זו מליצה בעלמא. יסוד הענין ארץ שהתורה היא חיים⁴, חייניות, האם היהודי הפרטי או הצבורי יכול להיות כמצב דומה של חייניות בהיינו כאויר ירושלים, פתח-חקה או עיר-חרד – או בהיינו כבית-אין או כריל-אמסבונג? חס ושלום! אין זה אותו איר ואין זו אותה מציאות. דבר זה מתוך בהרבה דבר חז"ל בנמרא ובמדרשים: אין זו אותה תורה ואין אלו אותן מצוות. איר ארץ-ישראל הוא צורה אלוהית, וממנו נפש רבונית-עולם את נשמת חיינו. כאן מקום בראותו היסודית של שכלנו וכל החונניות שלנו, ודבר זה לא ניתן להשתנות. לא נוכל לרמות את עצמנו, לא את הטבע ולא את רבונית-עולם: אר-אפשר לקיים את אותה התורה ואותן המצוות של ארץ-ישראל באויר הקודש ובאויר הטמא של ארסה טמאה⁵.

2. דברים א', ה'

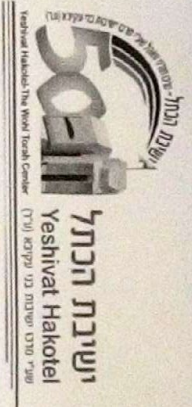
3. מדרש רבה, בראשית, פרק ראשון, ט"ז

פגעבר הנהרדן, פארן מואב, הואיל משה, באר את-הנהר הוואת לאמר. וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת ארץ ולא חכמה כחכמת ארץ

4. אורות התורה פרק י"ג, שיעש"ב, כ"ג.

כ.

"יונתב הארץ ההיא טוב, אין תורה פתורה ארץ-ישראל" (מדרש רבה) פקל דור הנינו צריכים לחפש הרבה תורה ארץ ישראל, ובידור אנו צריכים לזה פדורנו, דור הנבילה-והמתייה, פון הזמן של האפלה-והאורה, הציאשו-והגבורה. פשכילו אנו צריכים פם תיים - הנקא מתורה ארץ ישראל: אנו צריכים להראות לו את האמת והפיריות שיש באוצרנו האלהי, פדעוהיה והיגוהיה של חורה אמת, ואח תיפה והנשגב, הנעם וההוד שיש במצוהיה הפעשיות, ובתורה הליכות התיים פלם שעל פיה ובתורה, פשה היא חורה אמת וחורה תיים גם זה - לזה צריכים אנונו לטעם ולהטעים טעמה של חורה מעמקה ויסודה, וזה לא אפשר לחוש, להשיג ולהרגיש. פי-אם פארץ ישראל:

ישיבת הכתל

Yeshivat Hakotel
ע"י ישיבת שומת בני יקותיב (ת"ת)

דרכנו ע"פ שיחות הרצ"ה לפרשת דברים-

תורת חז"ל ותורת ארץ

ראש הישיבה

1. שיחות הרצ"ה, דברים עמ' 33

8. התחדשות הנשמה בארץ-ישראל

בארץ-ישראל זוכים אנו להתחדשות נשמתנו. כאן, בארץ הכריא שלנו, כבת חיינו, מופיע עיקר חיינו, עיקר מציאותנו. עיקר נורמוליותנו – נשמתנו הצבורית הכלל-ישראלית. יש בענין זה קביעת עובדה חשובה על-ידי בעל ה"חסד לאברהם", אחד מגדולי קדושי ישראל: כשידוהי בא בפנס הראשונה לארץ – הוא מקבל נשמה חדשה. כאופן שטחי שזה אותה דוהודי. זו טענתו: נשמה חדשה באה לתוך האטמוספירה שלנו, לתוך האויר החדש שלנו, כלילה הראשון².

9. התחדשות ישראל ואוריינות

ואם נכון הדבר שאצל כל יהודי פרטי מתחדשת נשמתו כבואו לארץ, על-אחת-כמה-דומה נכון הדבר לגבי הצבור כולו, לגבי כלל-ישראל. קל להבין שבמקום הכריאות המקורית שלנו, יש התחדשות מציאות, התחדשות חיים, ומתוך-כך התחדשות התורה כולה. לכן "הואיל משה באר את התורה הזאת"³ – משה מכאר את המציאות הכריאה החדשה של ישראל ואוריינות.

עם התחדשות נשמת ישראל כנשמתם לארץ, מתחדשת ומתבארת כל התורה כולה. משה רבינו מחזיק לכאר את המצב הפסיכופיזיולוגי החדש הכלל-ישראלי, ומתוך-כך מכאר את התחדשות התורה, שכן ישראל ואוריינות הם דבר אחד: גוף ישראל ונשמת ישראל. אנו יוצאים מן המדבר, וננסים פנימה פסיעה אחר פסיעה, ומתחילים להתגלגל לגשום את אורא דארץ-ישראל, איר הכריאותנו, איר המקוריות. אין זה כל-יך פשוט. זו התחדשות נשמה, ולא רק של האדם הבודד, אלא של כל השישים ריבוא מיראל. לכן, "הואיל משה באר", משה סקר את העבר, את כל הגלגלים ואת כל הצרות שעברנו מתוך שימת לב למה שנעשה אנו עכשיו, ועל-ידי זה מתבארת ומתבררת כל התורה מחדש. לכן חומש דברים נקרא "משנת תורה"⁴, תורה על התורה, ביאור חדש של התורה.